

[Hrvatska](#), [Izdvojeno](#), [Tema dana](#)

VODEĆI HRVATSKI ANALITIČARI GOVORE ZA TELESKOP: Putin je napravio stratešku grešku kada je napao Ukrajinu. Rusija će platiti visoku cijenu

objavljeno prije 1 tjedan Piše [Teleskop](#)

0

Putinova vojska u Ukrajini nalazi se u ozbiljnim problemima koji bi, ako se nastavi ovakav pobjednički trend braniteljskih snaga, mogli dovesti ne samo da velikog poraza nego i do velikog sramoćenja jedne od najjačih vojnih sila na svijetu. Prije samo sedam mjeseci, kada je započela agresija, ni najveći zagovornici Ukrajine nisu se usudili prognozirati da će se ruske oružane snage tako lagano istopiti. Ukrajinska vojska prolazi kroz agresorske postrojbe kao kroz švicarski sir, a nerijetko se mogu vidjeti kukavičke predaje ruskih boraca pa i doslovno bježanje s fronta. Putin je i sam priznao da više ne može biti riječ o „specijalnoj vojnoj operaciji” koju je tako pompozno najavio krajem veljače. Sada je morao proglasiti široku mobilizaciju od najmanje 300 000 rezervista. Jasno je da je Putin napravio veliku stratešku grešku kada je krenuo na Ukrajinu i da je gotovo sigurno izgubio rat kada je riječ o konvencionalnom naoružanju, ali to nikako ne znači da „ranjeni ruski medvjed” ne može napraviti veliku štetu, s obzirom na to da ima „kovčeg s nuklearnim ključem”. Putin je doveo Rusiju u izolaciju pa sada nitko više ne želi čuti njegove jadikovke o pokvarenom Zapadu koji NATO želi dovesti na „ruske granice”.

Donedavno je Putin imao i na Zapadu svoje zagovornike koji su nerijetko imali razumijevanja za njegove primjedbe. Nisu sve ruske kritike NATO saveza bile promašene, ali Putinova brutalna agresija je sve kompromitirala. Trenutno se u Europi može potpuno osloniti na bjeloruskog predsjednika Aleksandra Lukašenka i donekle Aleksandra Vučića koji uporno odbija uvesti sankcije Rusiji.

„Putin je napravio ogromnu grešku, tu nema uopće spora. Ono što nećemo znati danas, nego za puno vremena, mi možemo tek probati naslutiti što se dogodilo. Je li moguće da su ruske strateške procjene bile toliko krive? Je li moguće da su oni vjerovali da će Ukrajinci raširenih ruku dočekati Ruse. Je li to sve skupa bila namjerna ili svjesna kriva procjena. Mislim da na to pravog odgovora nema jer ovako to djeluje dosta bizarno”, ističe povjesničar Tvrtko Jakovina, profesor svjetske povijesti na Filozofskom fakultetu. Podsjeća da su SAD i Sovjetski Savez uvijek imali kanale komunikacije i standardni obrazac za rješavanje problema još iz vremena Hladnog rata. Bilo je pokušaja restarta odnosa i nakon raspada SSSR-a, koji je imao dvojbene rezultate, ali je ipak bilo bitno da su se dvije moćne zemlje uvijek pronalazile način da smanje tenzije. Rata nije bilo sve do Putinove invazije na Ukrajinu.

Povjesničar doktor Tvrtko Jakovina

„Rusija je imala još neko vrijeme u svojoj doktrini sporazumijevanja i sa SAD-om, Europom i Europskom unijom. Onda je to u jednom trenutku nestalo. Dakle, ruska vanjskopolitička doktrina je potpuno odustala od toga tipa suradnje i ono što se činilo da je bio ruski cilj, a i nekih u SAD-u, je naprosto prestalo postojati. Toga više nema. I sadašnja točka i ulazak u Ukrajinu, pogotovo način na koji se Ukrajina podupire u tom sukobu je rezultat tih politika koje ne računaju na dogovor. Dogovora nema. Dakle, mi smo se sada vratili u jednu fazu koja je s jedne strane opasnija i zaoštrenija nego u hladnoratovsko vrijeme jer brojne zapadne politike su prema Rusiji tvrde sada nego što su to bile u vrijeme Hladnog rata. Na primjer, zabrane umjetnika i književnika, to nije postojalo ni u vrijeme Hladnog rata, što je možda jedan novum u ovoj politici”, ističe Jakovina dodajući da još uvijek nije jasno kako je Rusija, koja ima razvijenu obavještajnu i analitičku službu, tako neodgovorno ušla u Ukrajinu.

„Idete u rat za osvajanje Ukrajine sa 190 000 vojnika. To je gotovo nemoguće i nezamislivo. Zbog toga mi se čini da ove analize Zapada da je očekivao čuda i da je dovoljno da pripremi prstom, nisu do kraja uvjerljive. Bez obzira na to kakve su bile krive procjene, on je imao iskustvo nakon Krima. On je vidio da se stvari ne odvijaju s totalnim defetizmom na ukrajinskoj strani. Čini mi se da naši alati razumijevanja ruskog ponašanja još uvijek ne vide cijelu sliku. Očito je Rusija nešto drugo mislila. Osim, naravno, da sve to skupa nije totalni diletantizam. Možda smo ušli u svijet u kojemu su i takve stvari mogući i u najvećim zemljama. Ja nisam tome sklon jer bi to značilo da su sve te analize zapravo besmislene. Teško je naći logiku”, objašnjava Jakovina.

Na ovoj terasi u Splitu možete uživati čak 61% po
Novu godinu!

Doktor Gordan Akrap, direktor Instituta za hibridno ratovanje, slaže s većinskim mišljenjem da je Putin napravio stratešku grešku kad je pokrenuo rat u Ukrajini. Sada s njim više nitko na Zapadu ne želi ozbiljno razgovarati i pregovarati, a mogao je, da je bio malo strpljiviji, puno više postići kroz dogovore i suradnju.

„Da je je inzistirao na mirnom rješavanju svih izazova, da se strpio i dalje bi unutar Europske unije i NATO saveza bili različiti pogledi na razvoj sukoba niskog intenziteta na području Ukrajine. Vrlo vjerojatno bi došlo do, recimo to takao, prevladavanja teze da se odredbe sporazuma iz Minska 2, kojeg su supotpisali brojni inozemni čimbenici, trebaju provesti i da se sporazum iz Minska treba primijeniti. S druge strane bi vjerojatno proradio plinovod Sjeverni tok 2”, ističe Akrap dodajući da je ruska vojna moć već dugi niz godina u padu. Putinovi problemi u Ukrajini samo su logična posljedica nedovoljnog ulaganja i loše organizacije ruske vojske.

„Nemaju moderna naoružanja, nemaju sustave pete generacije, nemaju obrambene sustave, nemaju napadne sustave koji odgovaraju i koji mogu odgovoriti sukobima sa zapadnom tehnologijom.

Ukrajina dobiva zapadnu tehnologiju koja nije najmodernija. I ta zapadna tehnologija od prije desetak godina doslovno je do nogu potukla rusku vojsku, rusku doktrinu i rusku tehnologiju. A kamo li da sada u rat uđe najnoviji oklop, najnovije zrakoplovstvo i najnovije tehnički i elektronski sustavi”, ističe Akrap naglašavajući da je Rusija prije agresije bila snažno prisutna u zemljama Zapada, a posebno u zemljama Europske unije. I bila je vrlo utjecajna preko svojih „simpatizera” koje je „vrbovala” na razne načine. Uostalom, lijepo se i u Hrvatskoj moglo vidjeti da je Putin imao svoje obožavatelja u medijima, gospodarstvu pa čak i u politici.

„Da nije napravila stratešku grešku, Rusija je mogla nastaviti provoditi brojne operacije utjecaja i zloupotrebljavati našu demokraciju kako bi potaknula određene promjene Zapadu”, smatra Akrap dodajući da je upravo Rusija svojim kanalima poticala jačanje i rast populizma.

„ Procjenjujem da bi Rusija učvrstila svoje pozicije u zapadnim društvima. Proruski elementi ne bi u potpunosti branili rusku poziciju nego bi zagovarali tezu „nama ne treba rat”, „ mi nismo ni za Ameriku ni za Rusiju”, „mi moramo inzistirati na tome da Ukrajina poštuje ono što je potpisano” i da „Rusija zadržava pravo zaštite svojih interesa”.

Ukrajina bi i dalje bila podijeljena, lako je moguće da bi na izborima koji bi uslijedili za dvije, tri godine, možda i došlo do određenih promjena.

Ne treba zaboraviti da je isto biračko tijelo glasalo i za Janukoviča i Juščenka”, naglašava Akrap kojeg očito nije previše iznenadila loša izvedba ruske vojske.

Foto: Doktor Gordan Akrap/Foto:Hina

„Manje me iznenadila odlična izvedba ukrajinske vojske nego loša izvedba ruske vojske. Znao sam i znam da je ukrajinska vojska visokomotivirana, organizirana i odlučna da brani državu nakon ruske invazije. Oni su vrlo brzo (ne govorim o mjesecima nego o tjednima) prihvatili modernu zapadnu tehnologiju, ovladali mogućnostima i uspješno integrirali na terenu na operativnoj, ali i strateškoj razini.

Rusi su pokazali da im je vojna tehnologija loša, da nisu u stanju integrirati zapovjedništvo i da imaju loš koncept borbenih taktičkih grupa koje su nekoordinirane, bez komunikacije i izložene protivnicima.

Kada imate toliko zapovjednika koji su poginuli vrlo blizu bojišnice, onda je posljedica dezorganizacija. A i motiv. Očito je predsjednik Putin donio odluku o agresiji tek negdje 20. veljače, a četiri ili pet dana nije dovoljno da vi vojsku koja se nalazi u jednom načinu razmišljanja prebacite u napadani dio razmišljanja i da im objasnite i utvivate u glavu razlog zašto moraju napasti drugu državu.”, ističe Akrap koji predviđa da će doći do raslojavanja u ruskom društvu zbog neuspjeha na bojištu.

„Vi do informacija ne morate doći izravno nego posrednim putem. Ako i nemate podataka možete posrednim putem. Recimo šutnja nakon uspjeha Ukrajinaca. Glasovi nezadovoljstva, promjena tona i narativa na njihovim nacionalnim televizijama pokazuju da Rusija ima problema”, zaključuje Akrap.

Henry Kissinger i Vladimir Putin(Foto: Hina/EPA)

Iako se Putin voli pozivati na sovjetsko naslijeđe kad je riječ o pravu da vojno intervenira u svom susjedstvu, čini se da ništa nije naučio od svojih prethodnika kada je riječ o strpljenju i vrebanju prilike. Henry Kissinger u svojoj knjizi *Diplomacija* piše da je Staljin bio beskrajno strpljiv i da se nije dao navući na tanak led, što se očito dogodilo Putinu.

„Hitler je svoje težnje trebao ostvariti za svojeg životapa je izjavama predstavljao samo sebe sama. Staljin je također bio megaloman, no sebe je smatrao slugom povijesne istine. Za razliku od Hitlera, bio je neizmjereno strpljiv. U vanjskoj politici Staljin se pokazao hladnim i proračunatim, i silno se ponosio što nije dopustio da ga isprovociraju, osobito kapitalistički lideri za koje je smatrao da uopće nisu u stanju shvatiti pravi odnos snaga”, piše Kissinger dodajući da Staljin u gotovo trideset godina svoje vladavine nikada nije sve stavio na kocku zbog jednog poteza.

Doktor Davor Boban, profesor na Fakultetu političkih znanosti i svakako jedan od najboljih poznavatelja ruske politike, kaže da je i njega iznenadila Putinova agresija na Ukrajinu. I nije jedini analitičar kojemu se to dogodilo. Očito je u svojim predviđanjima i analizama uzimao u obzir racionalne parametre koji su navodili na zaključak da se Putinu jednostavno ne isplati okupacija Ukrajine.

„Kada su me prvog ili drugog dana rata pitali jesam li očekivao napad na Ukrajinu, odgovorio sam da nisam sve do četiri pet dana prije napada. Očekivao sam da će Putin iskoristiti pobunjenike u Donbasu i da će oni krenuti u određene vojne operacije kako bi prisilili Vladu u Kijevu na neki kompromis. To jednostavno znači da sam mislio da su proveli analizu koristi i troškova i da to nije išlo Rusima u korist”, ističe Boban dodajući se još uvijek ne znaju točni ciljevi koje Putin želi postići te da se oni, donekle, daju razabrati čitajući što je on izjavljivao u medijima u proteklu godinu i pol dana te iz nekih analiza dobro informiranih analitičara.

Doktor Davor Boban/Foto: Hina

„Imao je fiksnu ideju da su Ukrajinci jednostavno pripadnici ruskog naroda, nešto slično kao što dio srpske elite tvrdi da Crnogorci nisu poseban narod nego da su Srbi. Sada je Putina uhvatilo i da Bjelorusi i Ukrajinci nisu poseban narod nego da sve to pripada povijesnoj Rusiji. U jednom svom govoru rekao je i da je Kijev majka svih ruskih gradova. On ima tradicionalistički stav u ruskoj politici... da su Rusi posebna euroazijska kultura, slavenofilstvo nasuprot zapadnjačkoj kulturi.

Ima i taj jedan nacionalistički element. Ako već ne može cijelu Ukrajinu pripojiti Rusiji, onda će barem istočni i južni dio Ukrajine koje smatra dijelom ruskog povijesnog teritorija”, ističe Boban kojeg pitamo kako je jedna ozbiljna i moćna država tako lakomisleno ušla u živo blata rata. Je li Putin zaista mislio da će ga Ukrajinci dočekati raširenih ruku i da će sve biti gotovo za samo nekoliko dana?

„Sjećate li se kada je dva-tri dana prije napada održao onu famoznu sjednicu Vijeća sigurnosti Ruske Federacije i kada je jedan od njegovih vodećih obavještajaca Sergej Nariškin počeo mucati. Ono što je meni tada bilo jako začuđujuće, vidjeti da čovjeku, koji ima vrhunske podatke iz ruske obavještajne službe, podrhtava glas i da se boji reći da podržava odluku o agresiji jer dobro zna kakve će to konačne posljedice imati.

Treba vidjeti je li zaista ova njegova izoliranost u posljednje dvije godine zbog covida, kad je do njega dolazio samo ograničen broj ljudi koji su na njega utjecali sa svojim suludim filozofsko-političkim stavovima. Jer on nije neinteligentan čovjek, ali s druge strane ne treba ničiju inteligenciju precjenjivati”, ističe Boban, dodajući da je Putin donosio sve bitne odluke. Tko zna, možda su ti beskrajni razgovori o velikoj ruskoj povijesti negativno utjecali na Putina pa se i kod njega rasplamsala želja da svoju vladavinu zaokruži velikim teritorijalnim dobitcima.

I zaista u ruskoj povijesti postoji podatak koji ga je mogao ponukati na akaciju. Rusija je sve do 1917. godine imala nevjerovatne dobitke u teritoriju koji su iznosili gotovo kao dvije Hrvatske godišnje.

„Svake se godine širila za teritorij veći od površine mnogih europskih država (od 1552. do 1917. godine u prosjeku za 100 000 četvornih kilometara godišnje)”, piše Kissinger koji citira i ruskog ministra vanjskih poslova Naščokina, koji je sredinom 17. stoljeća služio u vrijeme cara Alekseja. Kad su ga pitali koja je njegova politička doktrina, ponudio vrlo jednostavnu definiciju „širenje države u svim smjerovima, i to je posao Ministarstva vanjskih poslova”.

Dok se vojna sreća na ratištu okrenula Ukrajinacima, još uvijek je teško reći kako su zapadne sankcije utjecale na Rusiju, ali i na zemlje Zapada. Vidimo da Europska unija ima velikih

problema s energijama koji su postali ne samo preskupi nego i deficitarni. Ruska propaganda tvrdi da se Putinov režim dobro nosi sa zapadnim sankcijama, ali takve informacije treba uzeti s rezervom. Još prije samo dva mjeseca ozbiljni analitičari su tvrdili da je ruska vojska nepobjeđiva, a onda je u kratkom vremenu došlo do velikog urušavanja. Stoga su preuranjene tvrdnje da je Europa sankcijama pucala sama sebi u noge, a da je Rusija praktično prošla neokrnuta.

Doktor Kristijan Kotarski, profesor Međunarodne političke ekonomije na Fakultetu političkih znanosti, smatra da Zapad nije imao druge mogućnosti nego uvesti sankcije Rusije, ali da one nisu dobro „kalibrirane. Sankcije uvijek nanose određenu štetu i onom tko ih uvodi pa je i Europska unija u tom smislu mogla biti malo preciznija.

„Izglasavanje sankcija nije imalo alternativu. Ali sad kada gledamo unatrag vidimo da puno veći efekt slabljenja Putinovog režima imaju izlazne sankcije dakle sankcije koje ciljaju na prohibiciju izvoza ključnih komponenti koje su esencijalne za ratnu industriju, za jačanje ruske tehnološke osnovice koja je vrlo slaba i koja ovisi o poluvodičima i čipovima iz ostatka svijeta, a pogotovo iz najrazvijenijih država koje su Rusiji uvele sankcije. To je nešto što se pokazalo kao vrlo dobra stvar. Imate situaciju da su Rusi iz perilica suđa vadili sklopove i pokušali ih iskoristiti u vojsci. Ispucali su dobar dio krstarećih i balističkih raketa i nemaju više preciznog naoružanja. Što se tiče uvoznih sankcija, tu priča jednostavno nije tako čista. Od strane Europske unije išlo se na dosta brzi embargo na uvoz nafte. Trebalo je, po mom sudu, više raditi na alternativama pa tek onda postupno pojačavati pritisak. Mislim da si je time Europska unija više štetila nego što si je koristila”, ističe Kotarski dodajući da je Putin „nadoknadio” europski novac za naftu zato što je došlo do divljanja cijena. Posebnu pozornost treba posvetiti Kini koja je na jednoj strani politički saveznik Rusije, ali na drugoj strani jako puno ovisi o gospodarskoj suradnji sa SAD-om i Europskom unijom.

Doktor Kristijan Kotarski

„Mislim da je jako važno ponašanje Kine. Špekulirao se da će Kina uskočiti i popuniti tehnološki vakuum koji je nastao. Ali vidimo da veliki kineski koncerni nisu skloni tome zbog sekundarnih sankcija jer je njima glavno tržište Zapad. I dok god je tako, oni neće riskirati prodajući Rusima tu robu jer bi došli na crnu listu SAD-a i Europske unije”, naglašava Kotarski koji je komentirao i različite učinke koje su sankcije imale na gospodarstva Europske unije i SAD-a. Nema nikakve sumnje da europsko gospodarstvo puno više pati od američkog. Njemačka je u najvećem problemu jer je bila enormni uvoznik ruskog plina. Kotarski smatra da za europske probleme nisu krive samo sankcije nego i neke loše odluke koje je donijela Europska unija.

„Europa je sam sebi pucala u koljena. Česta je teorija da su Amerikanci smislili krizu i da će to sada štetiti Europskoj uniji.

EU sama sebi šteti uporno štiteći neke svoje „svete krave”. Imamo tržište energenata koje funkcionira u uvjetima bez presedana. Ta priča o određivanju cijene kilovat sata na energetske tržište EU na temelju najskupljeg izvora energije koji se koristi je nešto što ima smisla u normalnim uvjetima jer se na taj način pospešuje prelazak na obnovljive izvore. Kad je došla kriza EU nije krenula proaktivno reformirati tržište i pokušala spriječiti

da takva energetska politika ne pogodi europske biznise i stanovništvo. Poljaci su na to upozoravali”, naglašava Kotarski koji sumnja da ruska ekonomija stoji tako dobro kao što bi se moglo zaključiti po tečaju rublja koji uopće nije pao. Ruska valuta je jaka jer se država snažno uplela u njezino očuvanje. Tako što je donijela niz ekstremnih propisa.

„Ruska rublja je jaka zato što imate kapitalne kontrole, tako da novac ne može napuštati zemlju, imate prisilnu konverziju izvoznika koji moraju 80 posto prihoda konvertirati u rublju. Ne bih to protumačio kao znak jakosti i otpornosti ruskog gospodarstva. Čak i da je jaka, opet to ništa ne znači ako imate jake sankcije po pitanju izvoza proizvoda koji su njima presudni.”, zaključuje Kotarski.

SUTRA: KAKO ĆE RAT U UKRAJINI UTJECATI NA RASPORED MOĆI U SVIJETU:
Tko su pobjednici, a tko gubitnici?

Naslovna fotografija: Hina

*Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije